

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму «Теорія і методика навчання (фізика)» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю «014 Середня освіта (Фізика та астрономія)» Бердянського державного педагогічного університету

Сучасний етап розвитку вітчизняної освіти та її інтеграція до європейського освітнього простору вимагають системного оновлення підходів до викладання природничо-математичних дисциплін. У цьому контексті підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації у галузі методики навчання фізики є критично важливою для подолання кадрового дефіциту та підвищення якості природничо-наукової освіти в Україні. Зростання ролі STEM-освіти, цифровізація освітнього процесу та його спрямування на формування у здобувачів критичного й наукового мислення актуалізують проблему підготовки фахівців, здатних розробляти та впроваджувати сучасні дидактичні концепції. Відтак підготовка докторів філософії, спроможних поєднувати фундаментальні фізичні знання з новітніми педагогічними технологіями, має важливе значення для розвитку методичної науки та освітньої галузі.

Представлена освітньо-наукова програма (ОНП) зорієнтована на підготовку здобувачів ступеня доктора філософії, здатних розв'язувати комплексні проблеми у галузі професійної та науково-педагогічної діяльності, проводити оригінальні наукові дослідження, розробляти та впроваджувати інноваційні методики навчання фізики в закладах загальної середньої та вищої освіти з дотриманням належної академічної доброчесності. Програма складається з освітньої і науково-дослідної частин та поєднує фундаментальну теоретичну підготовку з практичною науково-дослідною роботою здобувачів освіти, що створює міцне підґрунтя для формування професійної еліти в галузі фізичної освіти. Аналіз структури і змісту ОНП дозволяє виокремити такі її ключові характеристики:

- **логіко-структурна цілісність та змістовна узгодженість:** програма вирізняється чіткістю побудови, послідовністю викладу навчального матеріалу, внутрішньою логікою та змістовністю. Усі компоненти ОНП – від задекларованих цілей і компетентностей до навчальних дисциплін та програмних результатів – вичерпно узгоджені між собою та повністю відповідає вимогам 8 рівня НРК України. Структурно-логічна схема освітньої програми забезпечує послідовність засвоєння здобувачами освіти необхідних концептуальних і методологічних знань, набуття спеціалізованих умінь і навичок та органічний зв'язок між дисциплінами циклів загальної і професійної підготовки;

- **компетентнісний підхід:** структура професійної підготовки майбутніх фахівців чітко розмежована на загальні (ЗК-1 – ЗК-8) та спеціальні/фахові (ФК-1 – ФК-7) компетентності, охоплюючи як академічні, комунікаційні й дослідницькі навички, так і сучасні вимоги до формування цифрової компетентності, академічної доброчесності та інклюзії;

- **гнучкість і спрямованість на інновації:** орієнтація професійної підготовки майбутніх докторів філософії на основі застосування особистісно орієнтованих, практико-орієнтованих, цифрових та інтерактивних технологій, а також розробку нових моделей і засобів навчання фізики в умовах діджиталізації сучасної освіти. Варто відзначити гнучкість програми, яка дозволяє здобувачам формувати індивідуальну освітню траєкторію залежно від їхніх наукових інтересів та

кар'єрних прагнень. Кадрове забезпечення ОНП відповідає високим академічним стандартам за рахунок залучення провідних науковців з багатим досвідом дослідницької діяльності, а наявна матеріально-технічна й інформаційна база повністю задовольняє потреби для проведення повноцінних дидактичних і експериментальних досліджень;

• **міжнародний та комунікативний контекст:** розвиток комунікативної та міжкультурної компетентностей здобувачів освіти передбачає апробацію результатів досліджень у національному й міжнародному науковому просторі. Програма створює сприятливі умови для академічної мобільності здобувачів і їхнього залучення до реалізації національних та міжнародних освітньо-наукових проєктів.

Детальний аналіз змісту ОНП підтверджує, що в її основу покладено принципи системності та фундаментальності, які повною мірою розкриваються через внутрішнє наповнення обраних компетентностей. *Загальні компетентності* охоплюють філософсько-методологічну базу, інформаційно-цифрову грамотність, здатність до автономної дослідницької діяльності та дотримання норм академічної доброчесності. *Фахові спеціальні компетентності* спрямовані на проєктування й проведення оригінальних науково-педагогічних досліджень, розробку ефективних методичних систем навчання фізики, викладацьку діяльність у ЗВО та експертне оцінювання наукових результатів. Аналіз сформульованих компетентностей свідчить про їхню чітку відповідність вимогам рівня PhD (8 рівень НРК України), що гарантує високу конкурентоспроможність випускників на ринку праці. Вони охоплюють не лише вузькоспеціалізовані знання з методики викладання фізики, а й надпрофесійні навички (soft skills), необхідні для ефективного керівництва науковими проєктами. Логічний взаємозв'язок між задекларованими компетентностями та програмними результатами навчання забезпечує цілісність підготовки майбутніх науковців. Як і будь-яка освітня програма, ОНП може надалі розвиватися з урахуванням тенденцій розвитку методичної науки, освітньої галузі, потреб ринку праці. Доцільним є подальше посилення практико-орієнтованих та дослідницьких компонентів, а також постійне оновлення змісту вибіркокових дисциплін відповідно до сучасних тенденцій розвитку фізичної науки, STEM- та цифрової освіти.

Таким чином, аналіз представлених матеріалів підтверджує високий рівень розробки програми та її здатність забезпечити якісну підготовку фахівців, спроможних робити вагомий внесок у розвиток вітчизняної освітньої науки. Освітньо-наукова програма «Теорія та методика навчання (фізика)» є актуальною, цілісною та методично обґрунтованою. Вона відповідає сучасним вимогам до підготовки документів подібного типу і може бути рекомендована для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності «014 Середня освіта (Фізика)» у Бердянському державному педагогічному університеті.

Рецензент:

доктор педагогічних наук,
професор, старший науковий співробітник,
член-кореспондент НАПН України,
заступник директора з наукової роботи
Інституту педагогіки НАПН України

Відповідальний за відділом кадрів
Інституту педагогіки НАПН України

Микола ГОЛОВКО

М. Головка

І. Пилипко